

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ratkovské Bystré na roky 2024-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ratkovské Bystré na roky 2024-2030
Územné vymedzenie:	Obec Ratkovské Bystré
Územný plán obce schválený (A/N):	Nie
Dátum schválenia PHSR:	12.12.2024, uznesením č. 69/2024
Dátum platnosti:	Od 13.12.2024 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	17.12.2024
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

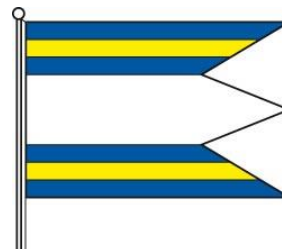

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

V modrom štíte zlatý vzlietajúci rozkrídlený vták, stojaci na korune strieborného listnatého, prirodzeného stromu, vyrastajúceho zo strieborného trávneho kopca, vpravo od kmeňa dva rovnaké strieborné sklonené odvrátené lemeše, vľavo strieborné sklonené čerieslo.

Komentár:

Historický erb obce z r. 1768 sa doplnil o poľnohospodárske radlice z historického pečatidla obce Filier z r. 1827, ktorá bola pričlenená k Ratkovskému Bystrému r. 1964.

Základné údaje

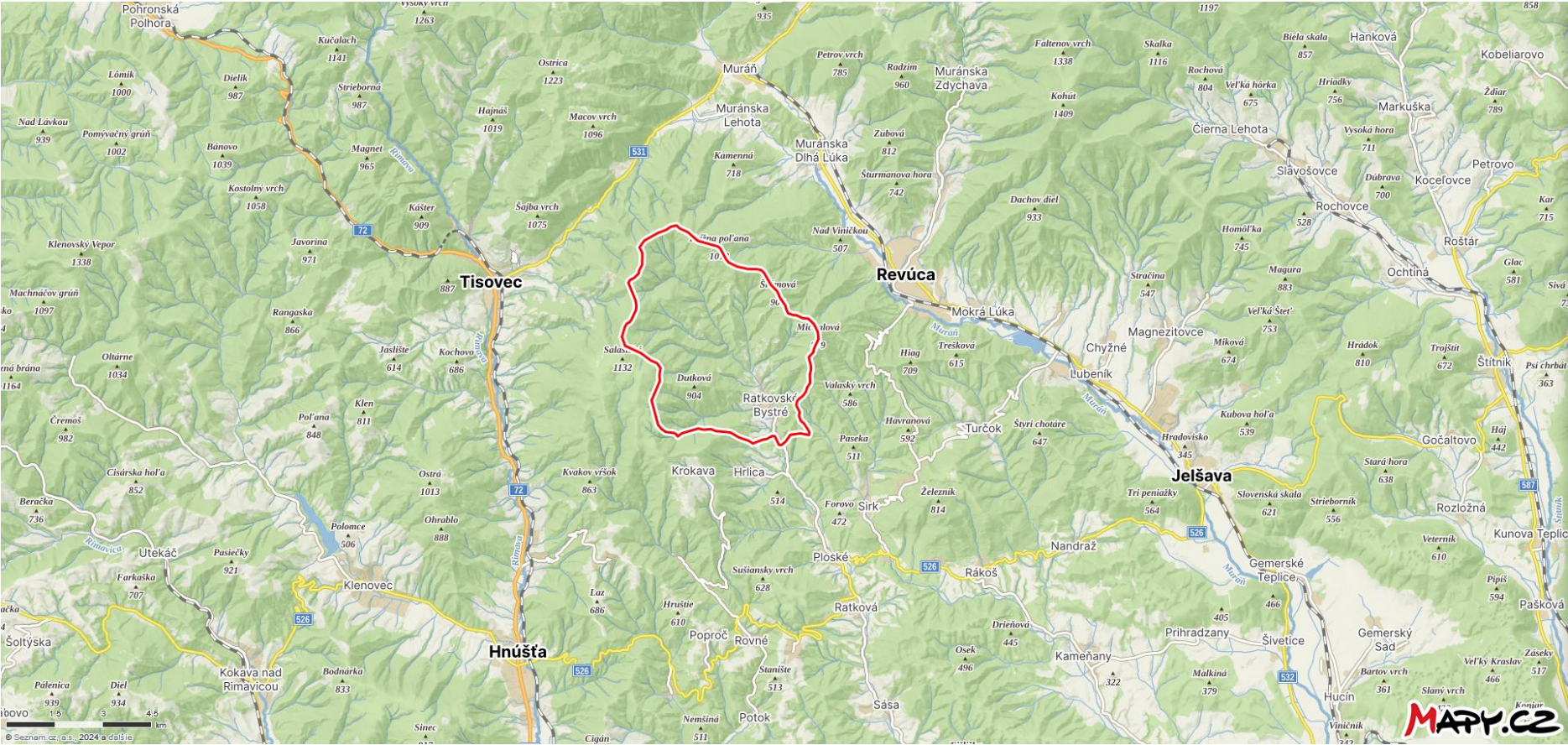
Samosprávny kraj:	Banskobystrický
Okres:	Revúca
Historický región:	Gemer
Poloha obecného úradu:	48.645836°N, 20.057106°E
Nadm. výška pri obec. úrade:	404 m.n.m.
Rozloha katastra:	2 741 ha k 31.12.2023
Počet obyvateľov:	294 k 31.12.2023
Hustota obyvateľstva:	11 obyv./km ²
PSČ:	982 66
Evidenčné číslo vozidiel:	RA (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:	Obec Ratkovské Bystré
	Obecný úrad č. 82
	982 66 Ratkovské Bystré
Web:	www.ratkovskebystre.sk
Email:	sekretariat@ratkovskebystre.sk
Telefón:	047 / 549 12 18
IČO:	00319007

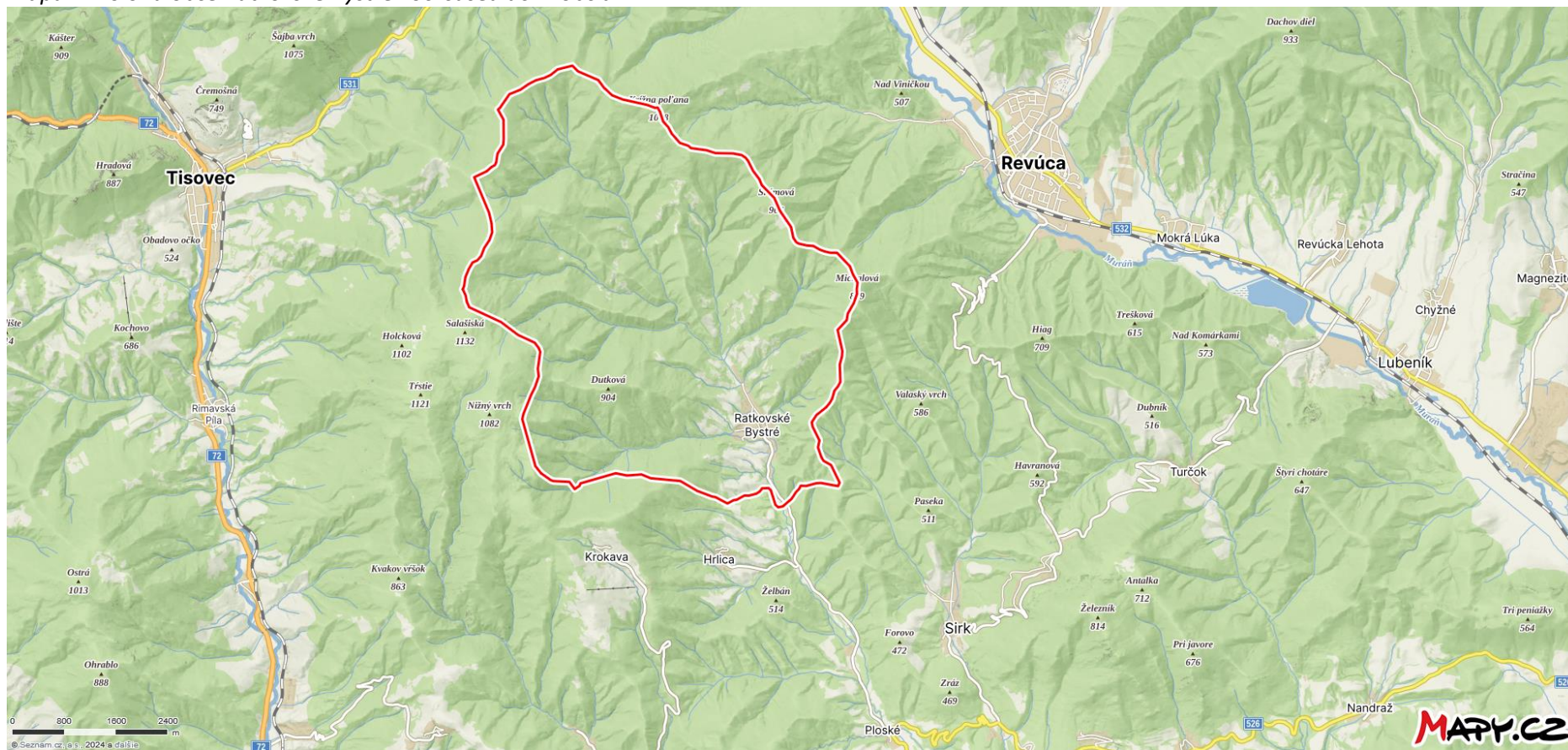
Mapa 1: Poloha obce Ratkovské Bystré - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Ratkovské Bystré voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD	7
ANALYTICKÁ ČASŤ	8
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	9
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	9
Kvalita životného prostredia	9
Ochrana prírody a krajiny.....	9
Ochrana pred povodňami	10
Odpadové hospodárstvo.....	10
Obyvateľstvo	10
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	10
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	13
Národnostná, konfesionálna a vzdelanostná štruktúra	15
Nezamestnanosť	16
Domový a bytový fond	19
Dopravná infraštruktúra	20
Technická infraštruktúra	21
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	21
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	22
Administratívno-správne služby	22
Bezpečnosť v obci	23
Hospodárske pomery	23
Polohová atraktivita územia	23
Poľnohospodárstvo a priemysel	23
Cestovný ruch	24
Finančné hospodárenie.....	24
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	26
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027.....	27
Zmena klímy	29
STEEP analýza.....	29
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	31
SWOT analýza.....	31
Kľúčové faktory a disparity územia	32
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	33
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	35
STRATÉGIA ROZVOJA	35
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	40
OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ.....	41
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	47

D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	51
AKČNÝ PLÁN OBCE	52
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	55
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	55
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	55
E-FINANČNÁ ČASŤ	57
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN.....	58
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC.....	59
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA	65
ZÁVER	66
PRÍLOHY	67
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	68
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR.....	69
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	70

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ratkovské Bystré na roky 2024-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategicko-časťi sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Ratkovské Bystré leží v Banskobystrickom kraji, v okrese Revúca. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami: Muráň, Muránska Lehota, Muránska Dlhá Lúka, Revúca, Sirk, Ratková a Hrlica z okresu Revúca a s katastrálnymi územiami obce Krokava a mesta Tisovec z okresu Rimavská Sobota.

Geologická stavba územia je veľmi pestrá. Katastrálne územie obce je tvorené starším paleozoikom-proterozoikom? veporika a tatrika (najmä svory, svorové ruly, miestami fylity), ako aj hlbinnými magmatitmi, granitmi a granodioritmi. Z hľadiska geomorfologického členenia patrí takmer celé katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, oblasti Slovenské Rudohorie, celku Stolické vrchy a podcelku Trstie. Len maličký juhovýchodný cíp územia obce patrí do oblasti Revúcka vrchovina a podcelku Železnícke predhorie.

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Slanej. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Turiec, Tisový potok, Čierny potok, Klinov potok a Konský potok. Tie sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na väčšine územia obce majú stredohorský snehovo-dažďový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až máji (s najvyššími prietokmi v apríli) a s dvomi minimami počas roka – najnižšiu vodnosť majú v januári-februári a potom v októbri-novembri. Rieka Turiec v južnej časti katastra, kde opúšťa územie obce, má už vrchovinnú nížinný, dažďovo-snehový režim odtoku (s najvyššou vodnosťou v marci a najnižšou v septembri).

Nižšie položené časti katastra patria do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M6 (mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový), vyššie položené časti katastra (najmä v jeho západnej a severnej časti) patria do chladnej klimatickej oblasti, okrsku C1. Územie obce je pomerne bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozmedzí cca 700-900 mm.

Z pôdnych typov sa v katastri obce nachádzajú najmä kambizeme podzolové, podzoly a rankre. Z hľadiska fyto geografického členenia patrí väčšina katastra obce do bukovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, okresu Stolické vrchy, len juhovýchodný cíp územia patrí do dubovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, okresu Revúcka vrchovina. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie listnatých lesov.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Ratkovské Bystré v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné ani maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany.

Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, zasahuje do katastra obce Ratkovské Bystré jedno územie európskeho významu – SKUEV4012 Alúvium Západného Turca. Žiadne Chránené vtáčie územie do katastra Ratkovského Bystrého nezasahuje.

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, nie sú na území obce Ratkovské Bystré evidované žiadne environmentálne záťaže.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v intraviláne obce žiadne problémové lokality s potenciálom záplav nenachádzajú, v obci sa záplavy (či už z dôvodu výdatnejších, dlhotrvajúcich zrážok alebo z dôvodu privalových dažďov) prakticky nevyskytujú. S ohľadom na zmenu klímy a čoraz častejšie extrémne prejavy počasia je však namieste realizovať v obci rôzne protipovodňové a vodozádržné opatrenia, spolu s celým komplexom ďalších adaptačných opatrení v dôsledku zmeny klímy.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu sa pohybuje pod priemerom SR, na úrovni 30-40 %. Obec teda v tomto ukazovateli ešte stále zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku (dosiahnuť do roku 2030 mieru recyklácie na úrovni 60 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch. Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia alebo kontajnery. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor a malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko).

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Ratkovské Bystré za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil až o 69 (z 365 v roku 2014 na 294 v roku 2023).

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvateľov (k 31.12.)	365	360	355	338	331	327	320	297	295	294
Živonarodení	3	5	4	2	3	3	1	1	4	3
Zomrelí	5	4	4	10	5	3	6	3	5	2
Bilancia prirodzeného pohybu	-2	1	0	-8	-2	0	-5	-2	-1	1
Prisťahovaní	12	5	0	0	0	0	4	1	5	5
Vystáňovaní	19	11	5	9	5	4	6	6	6	7
Migračné saldo	-7	-6	-5	-9	-5	-4	-2	-5	-1	-2
Bilancia celkového pohybu	-9	-5	-5	-17	-7	-4	-7	-7	-2	-1
Hr.m. živorodenosti (‰)	8,2	13,9	11,3	5,9	9,1	9,2	3,1	3,4	13,6	10,2
Hr.m. úmrtnosti (‰)	13,7	11,1	11,3	29,6	15,1	9,2	18,8	10,1	16,9	6,8
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-5,5	2,8	0,0	-23,7	-6,0	0,0	-15,6	-6,7	-3,4	3,4

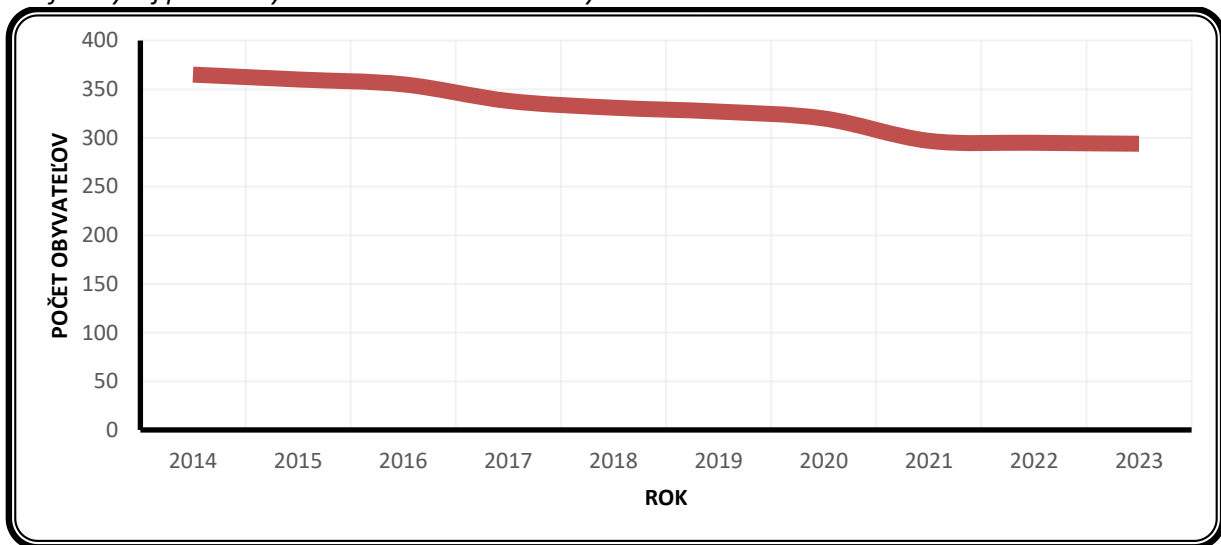

Hr.m. imigrácie (‰)	32,9	13,9	0,0	0,0	0,0	0,0	12,5	3,4	16,9	17,0
Hr.m. emigrácie (‰)	52,1	30,6	14,1	26,6	15,1	12,2	18,8	20,2	20,3	23,8
Hr.m. migračného salda (‰)	-19,2	-16,7	-14,1	-26,6	-15,1	-12,2	-6,3	-16,8	-3,4	-6,8
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-24,7	-13,9	-14,1	-50,3	-21,1	-12,2	-21,9	-23,6	-6,8	-3,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Ratkovské Bystré za ostatných 10 rokov má prudko klesajúci trend. V porovnaní s rokom 2014 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2023 až o 19 % nižší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Ratkovské Bystré

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

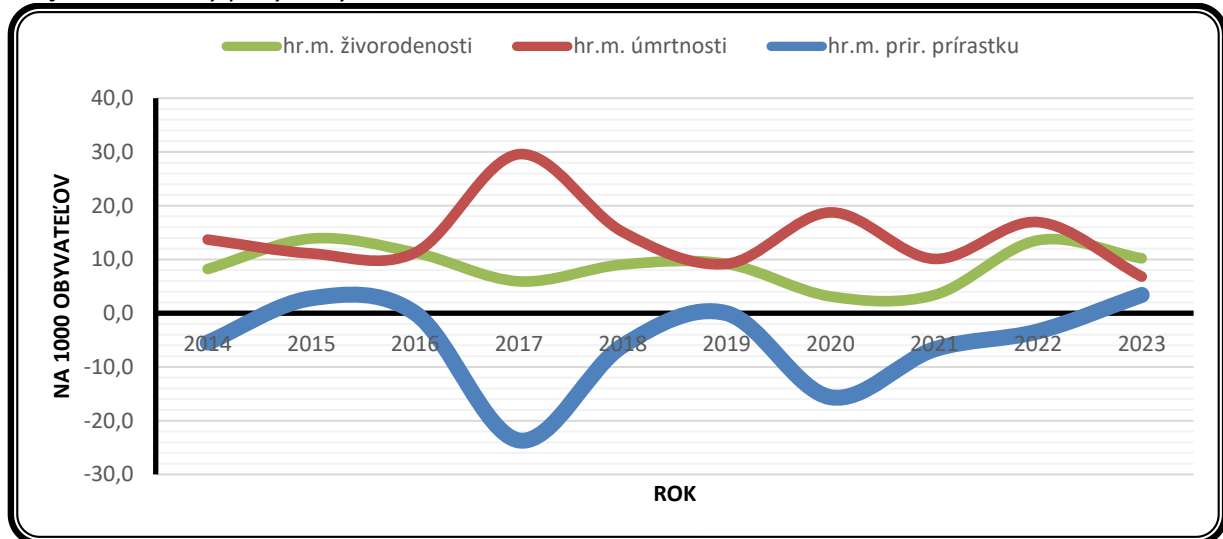
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 3-14 ‰ (čo je však v obciach s takýmto nízkym počtom obyvateľov prirodzené). Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 1-5. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Ratkovskom Bystrom 8,8 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Revúca sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 9,5 ‰, v Banskobystrickom kraji 8,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,0 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2023 (2 osoby), najviac v roku 2017 (10 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 6,8 po 29,6 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Ratkovskom Bystrom 14,3 ‰. V obci teda môžeme pozorovať vyššiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 10,0 ‰), Banskobystrický kraj (11,5 ‰) i okres Revúca (cca 11,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Ratkovského Bystrého. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne stratová (6x), 2x bola bilancia vyrovnaná (2016 a 2019) a pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len 2x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -23,7 ‰ po 3,4 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k úbytku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

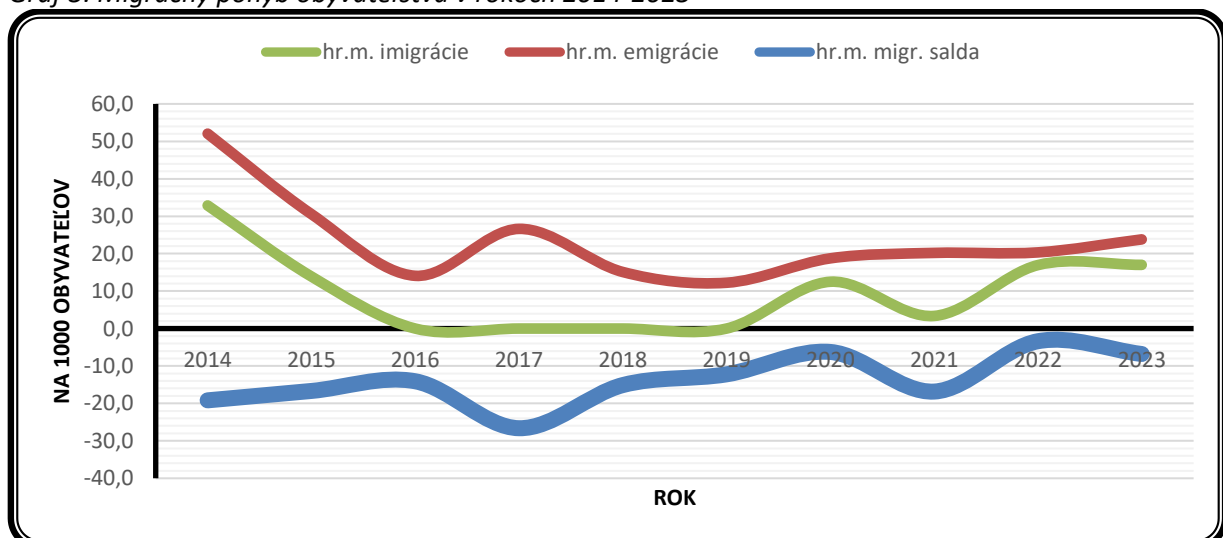

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci negatívny. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 9,7 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 3,2 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala oveľa vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 23,4 ‰ (v priemere 7,8 vystáňovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol veľmi nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -9 osôb v roku 2017 po -1 osobu v roku 2022. Kladné migračné saldo teda obec nezaznamenala ani raz – počas celého hodnoteného obdobia obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda. Z aspektu migrácie tak v nej prebiehajú výlučne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je veľmi nepriaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

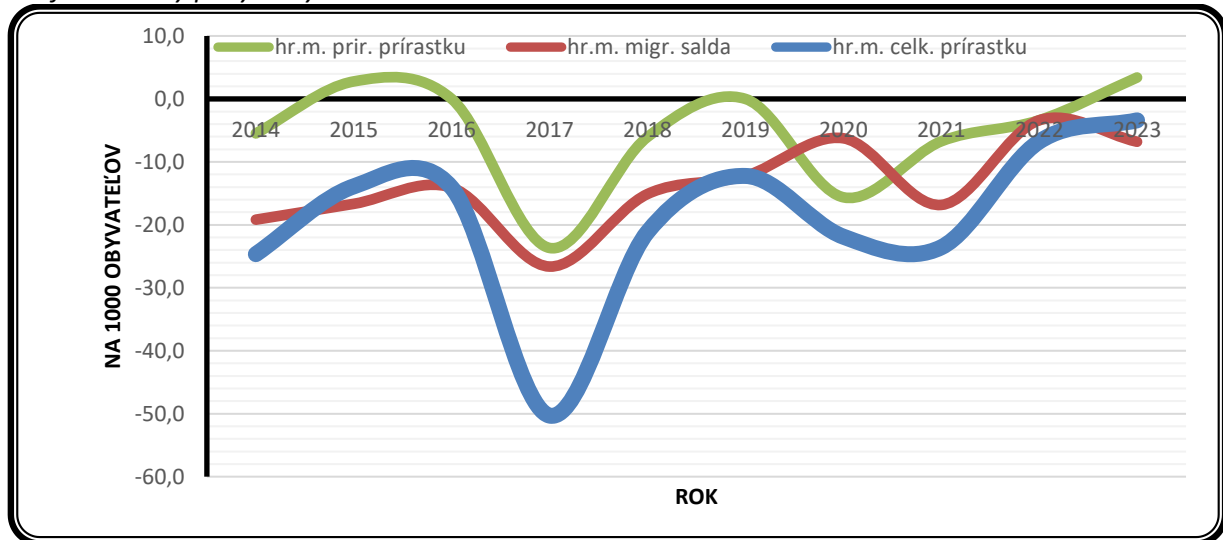
Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala každoročne

záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce každý rok vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je výrazný celkový úbytok obyvateľov obce Ratkovské Bystré. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť veľmi negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska prudko klesá).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

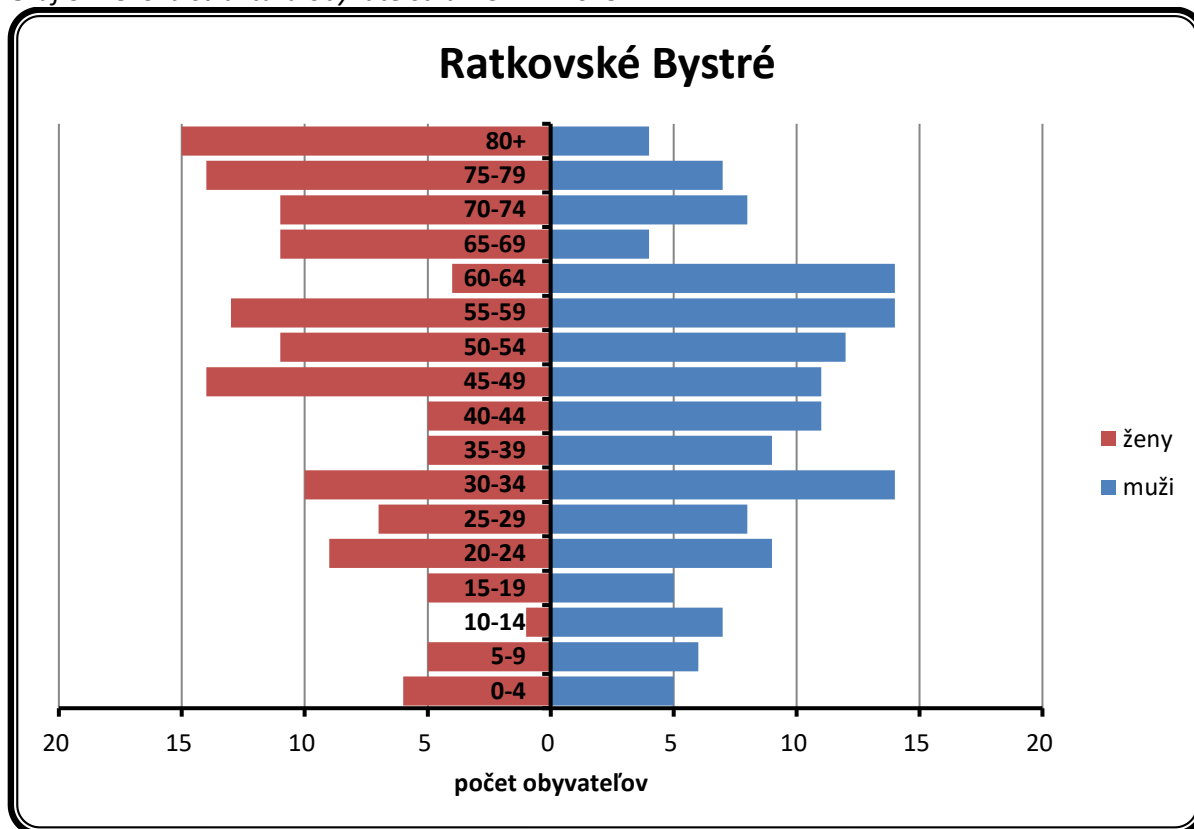
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Ratkovského Bystrého ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 30 k 142 k 31.12.2023). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Ratkovského Bystrého majú vekové skupiny (podľa poradia) 55-59 ročných (27 obyvateľov), 45-49 ročných (25) a 30-34 ročných (24 obyvateľov). K 31.12.2023 tu spomedzi 294 obyvateľov žilo 30 detí do 14 rokov a 74 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 294 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 148 mužov a 146 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) prudko klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce veľmi rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil zo 42,91 na 47,15 rokov. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky žije v obci výrazne staršie obyvateľstvo, to zároveň starne oveľa rýchlejšim tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ratkovské Bystré	42,91	43,27	43,61	43,79	44,32	45,03	45,29	46,56	46,58	47,15
Slovenská republika	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, výrazne prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 64,6 %.

Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2023	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Ratkovské Bystré	294	30	190	74	10,2	64,6	25,2

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná, konfesijná a vzdelanostná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Ratkovského Bystrého bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 94,1 % obyvateľov (286 z 304 osôb).

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	286	94,1
maďarská	8	2,6
česká	1	0,3
ruská	1	0,3
nezistená	8	2,6
SPOLU	304	100,0

Zdroj: SODB 2021

V konfesijnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovala Evanjelická cirkev augsburského vyznania so 62,5 % obyvateľov (190 z 304 obyvateľov), vyššie zastúpenie malo aj rímskokatolícke vierovyznanie aj (5,6 %; 17 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 28,0 % obyvateľov obce (85 osôb) a u 1,6 % obyvateľov (5 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

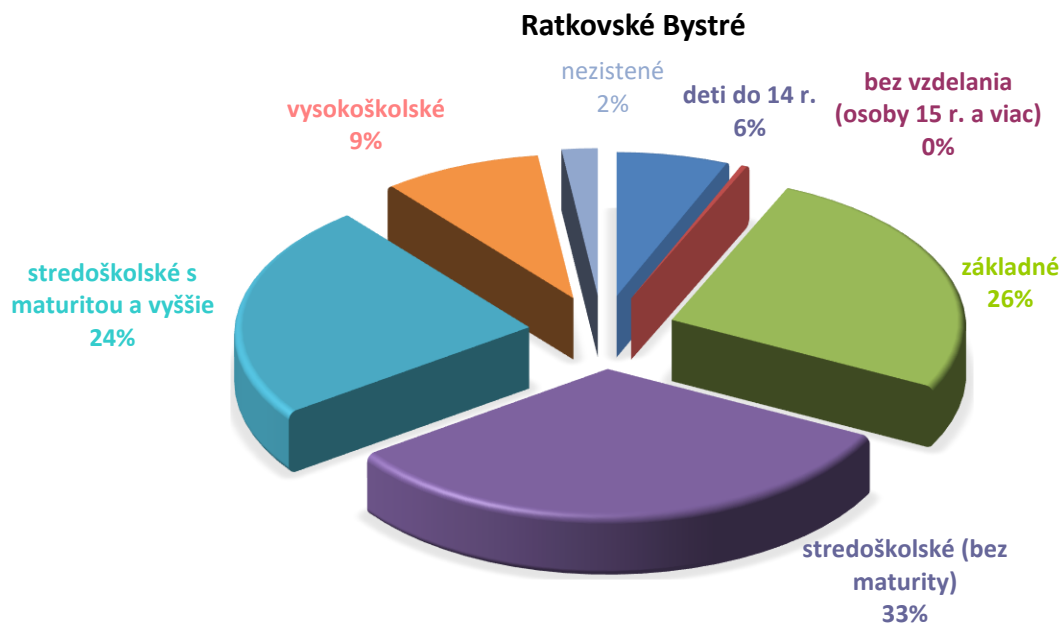
Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	85	28,0
Rímskokatolícka cirkev	17	5,6
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	190	62,5
Pravoslávna cirkev	1	0,3
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	1	0,3
Evanjelická cirkev metodistická	3	1,0
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	1	0,3
iné	1	0,3
nezistené	5	1,6
SPOLU	304	100,0

Zdroj: SODB 2021

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 26 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 33 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 24 % obyvateľov Ratkovského Bystrého. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 9 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Ratkovské Bystré za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 12 až 48. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 8,5 % (2018) po 33,8 % (2015), pričom k 31.12.2023 bola na úrovni 12,0 %. Pre porovnanie, k 31.12.2023 bola miera nezamestnanosti v Banskobystrickom kraji na úrovni 9,1 % a v Slovenskej republike 6,1 %.

Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku² na celkovej počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2023 v okrese Revúca na úrovni 14,0 %, v Banskobystrickom kraji

² Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

7,1 % a v Slovenskej republike 4,7 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Revúca susedí, bol tento podiel nasledovný: Rimavská Sobota 14,5 %, Brezno 5,8 % a Rožňava 11,2 %.

Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet UoZ	43	48	37	20	12	13	20	17	20	17
Miera nezamestnanosti* (%)	30,3	33,8	26,1	14,1	8,5	9,2	14,1	12,0	14,1	12,0

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2023 bolo v obci Ratkovské Bystré prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 17 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 7 mužov a 10 žien. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, najväčšie problémy s nezamestnanosťou v obci majú obyvatelia vo veku 50-59 rokov. Ide o vekovú skupinu obyvateľov, ktorá je na trhu práce marginalizovaná a ktorá má obvyčajne po strate predchádzajúceho zamestnania problém nájsť si opätovne zamestnanie nové.

Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
0	0,0	3	17,6	1	5,9	3	17,6	8	47,1	2	11,8	17	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Ratkovskom Bystrom pomerne pozitívnu skutočnosť, že zo 17 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2023 bolo len 18 % UoZ (3 osoby) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu).

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2023 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Ratkovskom Bystrom bol k 31.12.2023 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) až 47 %, pričom až 35 % (6 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných dlhšie ako 2 roky.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v tejto štruktúre rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri tejto štruktúre sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní majú v Ratkovskom Bystrom osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (9 zo 17 UoZ; 1 %). To sú najmä tie osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2023)

Trieda ISCO-08	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	0	0,0
4 - Administratívni pracovníci	1	5,9
5 - Pracovníci v službách a obchode	1	5,9
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	1	5,9
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	0	0,0
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	2	11,8
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	3	17,6
N/A - neurčené	0	0,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	9	52,9
Spolu	17	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Ratkovskom Bystrom je na priemernej úrovni. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 291 domov, v ktorých bolo 313 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (273 domov; 93,8 %). V obci sa nachádzajú aj 2 bytové domy, z toho jeden bytový dom (s 18 nájomnými bytmi) je vo vlastníctve obce.

Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 209 domov (71,8 %), žiadnu vodovodnú prípojku nemalo až 38 domov (13,1 %). Keďže v obci nie je vybudovaná verejná kanalizácia, žiadny dom nie je na ňu napojený.

Tabuľka 9: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	273	93,8
bytový dom	2	0,7
polyfunkčná budova	3	1,0
ostatné budovy na bývanie	5	1,7
neskolaudovaný rodinný dom	0	0,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	1	0,3
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	3	1,0
ostatné	4	1,4
nezistený	0	0,0
SPOLU	291	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 10: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	209	16	2	23	38	3	291
Podiel (%)	71,8	5,5	0,7	7,9	13,1	1,0	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 11: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	104	0	2	182	3	291
Podiel (%)	35,7	0,0	0,7	62,5	1,0	100,0

Zdroj: SODB 2021

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce.

V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Ratkovské Bystré je mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja obce) negatívneho javu je vykonanie komplexného projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Ratkovského Bystrého extrémne nevýhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza až niekoľko desiatok kilometrov od obce – pri Poprade, resp. Liptovskom Mikuláši alebo Ružomberku. Bližšie k obci sa nachádza tzv. južná trasa – tá však nie je vybudovaná. Rýchlostné cesty na tejto južnej trase začínajú až cca 70 km od obce – pri Lučenci.

Obdobne je to aj s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska – tá prechádza taktiež tzv. severnou trasou, pričom južnou trasou premávajú len pomalšie vlaky. Najdôležitejším dopravným uzlom v okolí Ratkovského Bystrého, na ktorom sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko, je viac ako 120 km vzdialené mesto Košice.

Samotná obec Ratkovské Bystré leží na ceste III. triedy č. 2823, ktorá ju v obci Ploské pripája na cestu II. triedy č. 526 (tá prepája Hnúšťa s Jelšavou). Cesta III. triedy č. 2823 však v Ratkovskom Bystrom končí – obec je teda tzv. koncovou obcou.

Na spomínanú cestu III. triedy (2823) sa v Ratkovskom Bystrom napája sieť miestnych komunikácií. Väčšina miestnych komunikácií v Ratkovskom Bystrom má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je na slabšej úrovni, potrebná je ich rekonštrukcia. Chodníky v obci vybudované nie sú. Samostatné cyklistické chodníky (určené na cestnú

cyklistiku; také, ktoré by boli stavebne oddelené od cestných komunikácií) sa v obci aktuálne nenachádzajú. V obci však určite existuje potenciál ich výstavby.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na priemernej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod, ktorého časť je však potrebné rekonštruovať. Rovnako je potrebné zabezpečiť vyššiu kapacitu zdroja pitnej vody. Vybudovaná nie je kanalizácia ani ČOV. Odvádzanie splaškových vôd sa tak realizuje prevažne len do žump, ktoré sú následne ich majitelia povinní vyprázdňovať v súlade so zákonom o vodách. Nakoľko z finančného hľadiska ide (v prípade výstavby verejnej kanalizácie) o extrémne náročný projekt, jeho realizácia nie je možná z vlastných prostriedkov obce, možná je výlučne s využitím externých zdrojov.

Obec nie je ani plynofikovaná, všetky časti obce sú však plne elektrifikované. V Ratkovskom Bystrom funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, dostupný je mobilný signál aj internetové pripojenie (potrebné je však zlepšiť dostupnosť signálu).

Tabuľka 12: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	nie
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Nakoľko sa v obci žiadne zdravotnícke zariadenie nenachádza, za primárnu zdravotnú starostlivosťou musia obyvatelia obce dochádzať. Ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Ratkovské Bystré, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, všeobecného lekára pre deti a dorast, zubná ambulancia a gynekologická ambulancia), sa nachádzajú v Sirku alebo v Revúcej. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách.

V Ratkovskom Bystrom je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O), ktorý má na svoju činnosť k dispozícii zrekonštruovanú hasičskú stanicu. Spomedzi základných služieb je v obci k dispozícii predajňa rozličného tovaru. Nenachádza sa tu pošta ani bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Revúcej.

Tabuľka 13: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2024)

Všeobecný lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Všeobecný lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Ratkovské Bystré svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V Ratkovskom Bystrom sa žiadna škola ani školské zariadenie nenachádza. Spádová materská škola pre deti z obce sa nachádza v Ratkovej. Žiaci plniaci si povinnú školskú dochádzku navštevujú základnú školu v Ratkovej, keďže s touto obcou má Ratkovské Bystré vytvorený spoločný školský obvod. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z Ratkovského Bystrého navštevovať, sa nachádzajú v Revúcej a okolitých mestách.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko kultúrno-spoločenských podujatí. Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý je zrekonštruovaný a ktorý slúži na organizáciu rôznych spoločenských podujatí. Obecná knižnica v obci zriadená nie je. Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci nepôsobí žiadna folklórna skupina ani ochotnícke divadelné teleso, v rámci ktorého by mohli miestni obyvatelia pôsobiť.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení: prírodné futbalové ihrisko, antukové ihrisko aj detské ihrisko.

Tabuľka 14: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	nie	Športové ihrisko umelé	nie
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	nie	Športový klub	nie

Zdroj: Obecný úrad

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 15: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Ratková
Pracovisko Finančnej správy	Revúca
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Revúca
Okresný súd	Rimavská Sobota, pracovisko Revúca
Okresný úrad	Revúca
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Revúca

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne 10 kamier. Tie monitorujú najmä budovy v majetku obce (a im príslušné priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západovo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západovo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá³ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Ratkovské Bystré, ležiacej v severnej časti Gemera, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiaženie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Rovnako ako má obec z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne Gemera, aj z mezopolohového hľadiska je jej lokalizácia veľmi nevýhodná. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto mimoriadne nepriaznivá. Výraznejšími ekonomickými centrami v okolitom regióne sú mestá Rimavská Sobota a Lučenec, aj tieto však predstavujú ekonomické centrá nižšieho rádu (v celoslovenskom porovnaní). Navyše, najdôležitejšie cestné a železničné komunikačné línie nadregionálneho významu sú od obce vzdialené niekoľko desiatok kilometrov.

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Ratkovské Bystré má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce je teda nútené riešiť svoju zamestnanosť formou dochádzky do zamestnania (či už do okolitých miest alebo v rámci tzv. „turnusov“ – do metropolitných regiónov SR a do zahraničia).

Pol'nohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevládajú trvalé trávne porasty (994 ha) nad ornou pôdou (53 ha). V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám TTP pomerne priaznivé podmienky najmä živočíšna poľnohospodárska výroba⁴.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Ratkovskom Bystrom žiadne priemyselné prevádzky nenachádzajú. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do okolitých miest.

³ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Gemera patrí práve do tej chudobnejšej časti.

⁴ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

Tabuľka 16: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
53,0	0,0	0,0	36,7	0,0	994,3	1 084,0
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia	ostatné plochy		Spolu	
1 603,8	14,1	28,0	10,5		1 656,5	
Celková výmera územia						2 740,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Obec Ratkovské Bystré leží v blízkosti viacerých veľkoplošných aj maloplošných chránených území, čo vytvára priaznivé predpoklady na rozvoj cestovného ruchu.

Okrem veľkoplošných aj maloplošných chránených území sa v relatívnej blízkosti obce nachádzajú na Gemeri aj mnohé kultúrohistorické a umelecko-historické pamiatky. Ide napr. o muzeálnu expozíciu jedného z prvých slovenských gymnázií v Revúcej, o rôzne technické pamiatky naviazané na ťažbu rúd v okolitom regióne, ale aj o rôzne sakrálne stavby, hrady a pod. Navyše, v regióne Gemera je pre turistov vytvorená aj gotická cesta, na ktorej možno navštíviť rôzne gotické pamiatky. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú teda na dobrej úrovni.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná viacero (napr. rôzne folklórne a obecné / mestské festivaly a slávnosti v okolitých mestách a obciach a pod.). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na pomerne dobrej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Ratkovské Bystré sú zatiaľ na slabšej úrovni. V obci nie je žiadna ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov, pomerne obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času. V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti však možno skonštatovať, že v prípade investícií do rozvoja turistickej infraštruktúry sa cestovný ruch v obci Ratkovské Bystré môže v budúcnosti stať odvetvím, ktoré bude pre jej obyvateľov zabezpečovať príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,

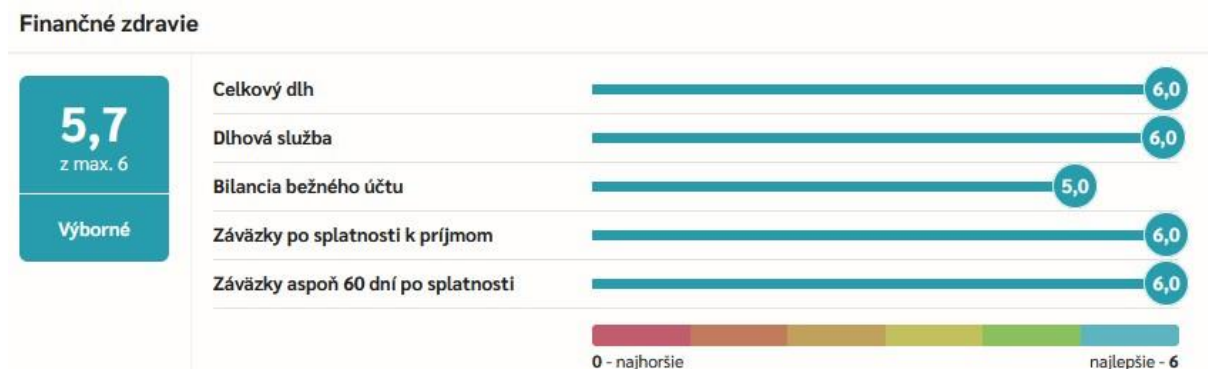
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Ratkovské Bystré má vynikajúce finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Ratkovské Bystré získala 5,7 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2022 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Ratkovské Bystré

Zdroj: www.hospodarenieobci.sk

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Ratkovské Bystré je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Ratkovské Bystré predstavujú mestá Revúca (3b. skupina), Jelšava (5. skupina), Hnúšťa a Tisovec (obe mestá 4. skupina) centier osídlenia. Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice dvomi smermi – severoslovenským dopravným koridorom (cez Žilinu, Poprad a Prešov) a juhoslovenským dopravným koridorom (cez Nitru, Zvolen, Lučenec a Rožňavu). Obec Ratkovské Bystré teda na žiadnej časti tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Ratkovské Bystré).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Revúca by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti

Revúcej smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Ďalším rozvojovým impulzom, ktorý by mohol prísť z vonkajšieho prostredia, je (najmä finančná) pomoc vlády pre najmenej rozvinuté okresy, poskytovaná v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov (NRO). Jedným z týchto NRO je aj okres Revúca. Podpora v rámci NRO má smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamená nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Ratkovské Bystré).

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpal Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

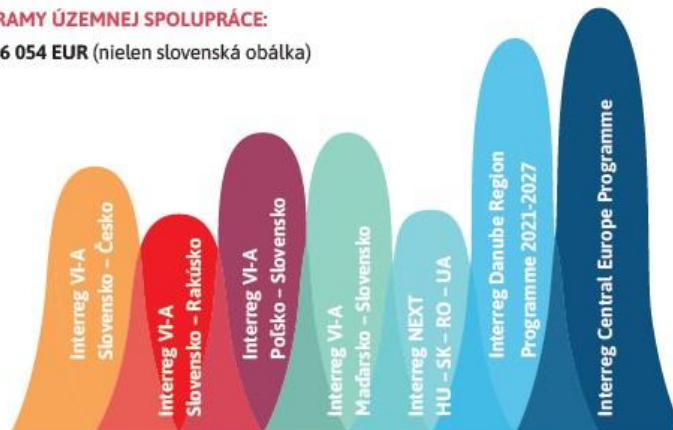
Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁČE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶▶ Interreg VI-A Slovensko - Česko	85 323 597 EUR
▶▶ Interreg VI-A Slovensko - Rakúsko	55 500 000 EUR
▶▶ Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
▶▶ Interreg VI-A Maďarsko - Slovensko	129 000 000 EUR
▶▶ Interreg NEXT HU - SK - RO - UA	66 092 505 EUR
▶▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Ratkovské Bystré a ktorý je potrebné nutne riešiť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevlplyva len na obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 1 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva , emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 2 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • atraktívne a zachovalé prírodné prostredie • žiadne problémy so záplavami v obci • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • relatívne dobré predpoklady rozvoja cestovného ruchu (v prípade investícií do rozvoja turistickej infraštruktúry) • výborné finančné zdravie obce 	<ul style="list-style-type: none"> • Podpriemerná úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • trend prudkého klesania počtu obyvateľov • negatívny vývoj prirodzeného aj migračného pohybu obyvateľstva • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • veľmi rýchle starnutie obyvateľstva • vysoká miera nezamestnanosti • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa veku, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabá kvalita miestnych komunikácií • nedobudovaná základná technická infraštruktúra (kanalizácia, ČOV) • potreba dochádzať do škôl, za zdravotnou starostlivosťou, za prácou a službami • veľmi nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolitická atraktivita územia • nevýhodná poloha obce ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • dobudovanie základnej technickej infraštruktúry (kanalizácia, ČOV) • realizácia projektu pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno-historických pamiatok v okolí
- racionálne hospodárenie samosprávy
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu slabej ponuky pracovných miest (v porovnaní s mestami)
- nízky potenciál pre prilákanie investícií znamenajúcich tvorbu väčšieho počtu pracovných miest (napr. do priemyselnej výroby, veľkoskladov a logistiky a pod.) – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie takýchto investícií
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ratkovské Bystré na roky 2024-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerieť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Ratkovské Bystré:

Obec Ratkovské Bystré je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Ratkovské Bystré na roky 2024-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

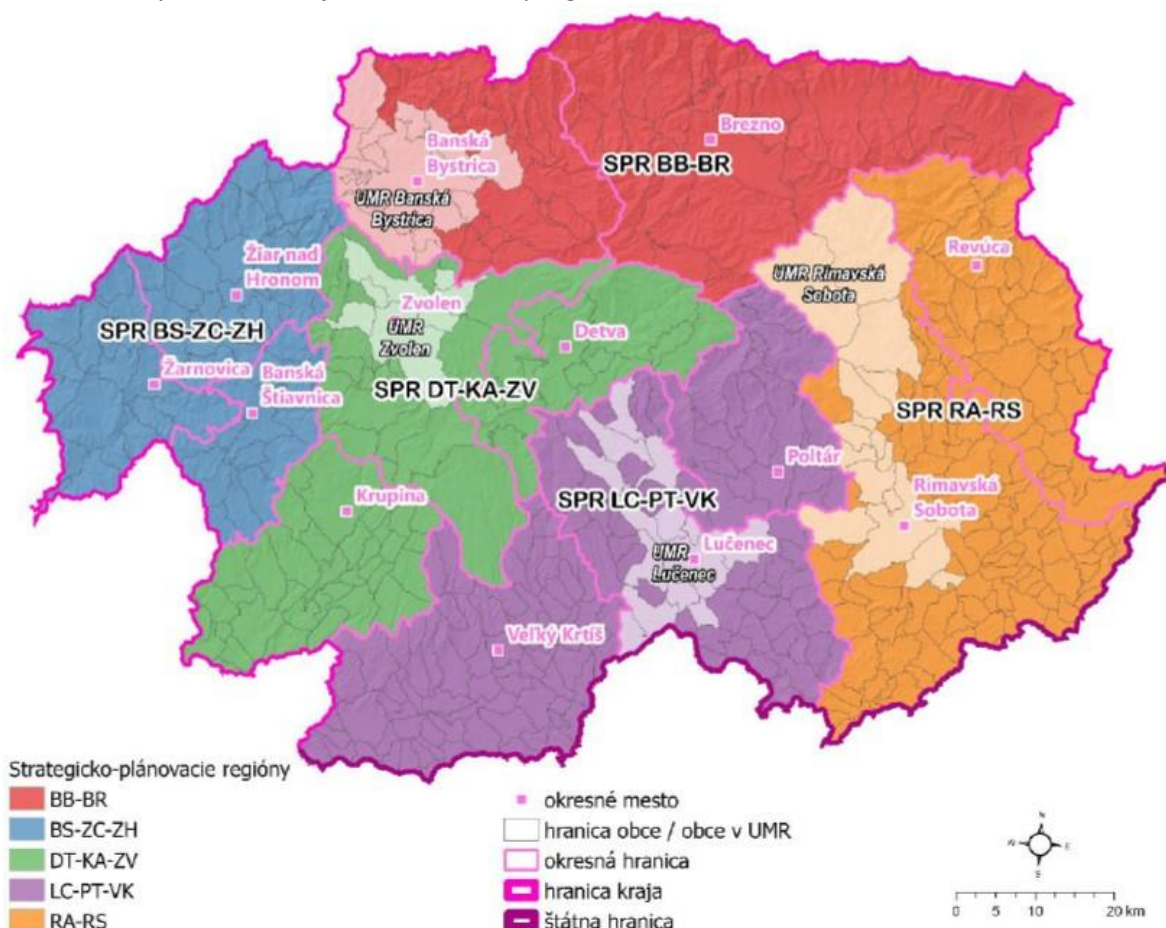
1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Ratkovské Bystré** leží v Banskobystrickom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je súčasťou strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Gemer-Malohont (okresy Revúca a Rimavská Sobota)**.

Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Banskobystrického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: IÚS BBSK a PHSR BBSK na roky 2022-2027

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**⁵, zadané Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)⁶ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

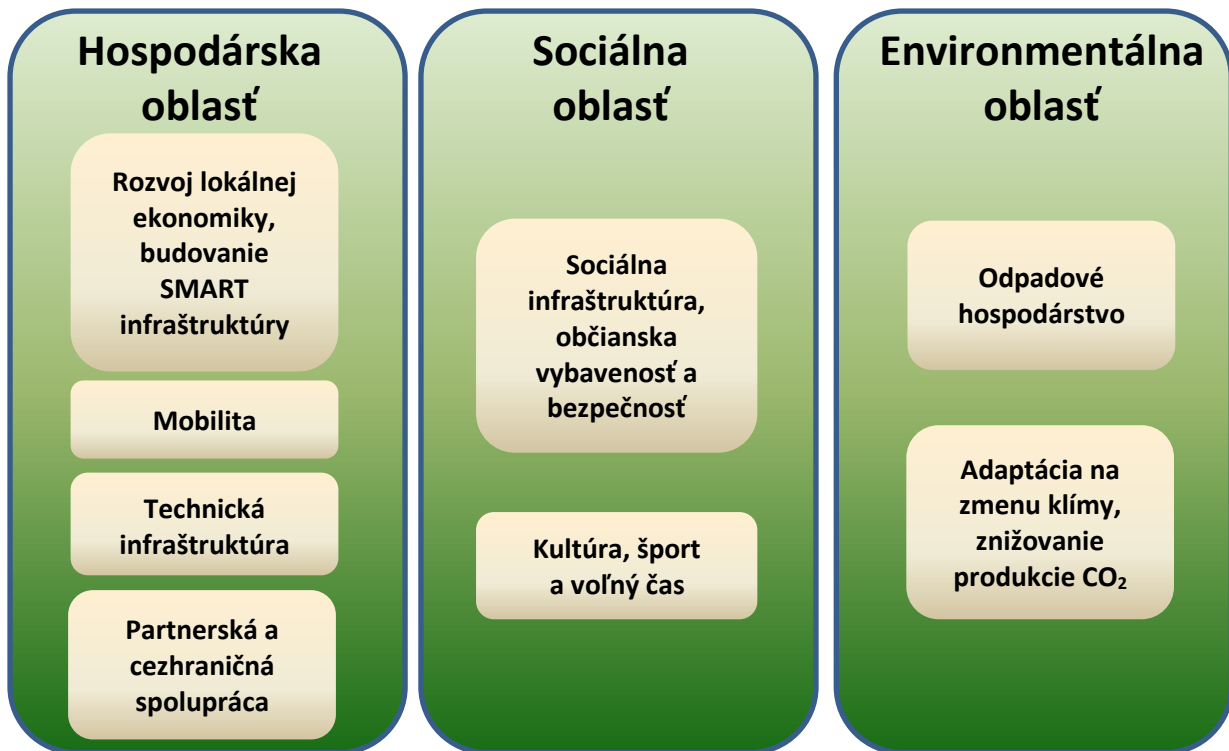
Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

⁵ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

⁶ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Ratkovské Bystré stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb, rozvoj turistickej infraštruktúry), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií), technická infraštruktúra (skvalitnenie a dobudovanie technickej vybavenosti obce – vodovod, kanalizácia, ČOV, digitálne siete) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z 2 rozvojových priorít: sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť a bezpečnosť (prevencia kriminality, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a kultúra, šport a voľný čas (rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 3 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia			
„Obec Ratkovské Bystré je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“			
Hlavný cieľ			
„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia	Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť a bezpečnosť • Kultúra, šport a voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Rozvoj turistickej infraštruktúry 1.4 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.5 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.6 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality 2.2 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.3 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.4 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE 3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickú časť zadanú definované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom „**projektový zámer**“.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadané, môžu byť realizované v rámci **integrovanej investičnej balíkov**, zadaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHRSR VÚC Banská Bystrica**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Gemer-Malohont (**IUS SPR Gemer-Malohont**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 4 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	<p>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód</p>
<p>1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb</p>	<p>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.)</p> <p>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov</p> <p>Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov - nákup potrebnej techniky a vybavenia na údržbu verejných priestranstiev (napr. traktor, nakladač, kosačka, zametač, odhŕňač snehu, fréza a pod.)</p> <p>Proj. zámer 1.2.4: Obstaranie územného plánu obce - uzatvorenie zmluvy s odbornou spôsobilou osobou a spracovateľom územného plánu - obstaranie územného plánu obce v súlade so zákonom o územnom plánovaní</p>
<p>1.3 Rozvoj turistickej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 1.3.1: Zriadenie ubytovne v obci - vybudovanie ubytovacích priestorov pre turistov</p> <p>Proj. zámer 1.3.2: Budovanie zariadení turistickej infraštruktúry (náučné chodníky, altánky, lavičky, rozhľadne a pod.) - postupné budovanie rôznych prvkov turistickej infraštruktúry, ako sú napr. náučné chodníky, rozhľadne, altánky, lavičky, informačné tabule, rôzny mobiliár a pod.</p>

	<p>Proj. zámer 1.3.3: Zriadenie pamätnej izby - vybudovanie expozície s historickými prvkami miestnej kultúry, architektúry, tradičného spôsobu života, realizácie remesiel a pod.</p>
<p>1.4 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 1.4.1: Modernizácia miestnych komunikácií a mostov - obnova poškodeného povrchu miestnych komunikácií - stavebno-technické opravy obecných mostov</p> <p>Proj. zámer 1.4.2: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod.</p>
<p>1.5 Zlepšenie technickej vybavenosti obce</p>	<p>Proj. zámer 1.5.1: Rozšírenie vodojemu a rekonštrukcia rozvodov vodovodu - realizácia vrtov na získanie ďalšieho zdroja pitnej vody - výmena zastaraného vodovodného potrubia</p> <p>Proj. zámer 1.5.2: Výstavba kanalizácie a ČOV - osadenie kanalizačného potrubia v celej obci - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV</p> <p>Proj. zámer 1.5.3: Modernizácia obecného rozhlasu - výmena poškodených bodov obecného rozhlasu - výmena telekomunikačných rozvodov - zapojenie SMART prvkov do ovládania obecného rozhlasu</p> <p>Proj. zámer 1.5.4: Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme skvalitnenia mobilného signálu a zlepšenia internetového pripojenia - poskytovanie súčinnosti rôznym subjektom v záujme skvalitnenia mobilného signálu a v záujme zavedenia stabilného vysokorýchlostného internetového pripojenia - budovanie wifi hot-spotov na území obce</p>
<p>1.6 Spolupráca s partnerskými obcami</p>	<p>Proj. zámer 1.6.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami</p>

Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
2.1 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality	<p>Proj. zámer 2.1.1: Rozšírenie kamerového systému</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky
2.2 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	<p>Proj. zámer 2.2.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce <p>Proj. zámer 2.2.2: Zriadenie zariadenia pre seniorov</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie zariadenia sociálnych služieb – zariadenia pre seniorov pre klientov z obce aj širšieho okolitého regiónu - zavedenie novej sociálnej služby, dostupnej priamo v obci <p>Proj. zámer 2.2.3: Zriadenie sociálneho podniku</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava podnikateľských priestorov na prevádzkovanie podniku - vypracovanie podnikateľského plánu, realizácia podnikateľských aktivít v podniku - zamestnanie miestnych uchádzačov o zamestnanie, znevýhodnených na trhu práce
2.3 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času	<p>Proj. zámer 2.3.1: Výstavba multifunkčného ihriska</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít <p>Proj. zámer 2.3.2: Vybudovanie oddychovej zóny</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu rôznych oddychových a voľnočasových aktivít (altánok, gril, preliezky pre deti, mobiliár a pod.)
2.4 Podpora spoločenského a kultúrneho života	<p>Proj. zámer 2.4.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies

Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
<p>3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov</p>	<p>Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi - realizácia edukatívnych aktivít rôznej povahy pre miestnych obyvateľov a iných pôvodcov odpadu za účelom zlepšenia nakladania s odpadmi <p>Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov - obstaranie príslušnej komunálnej techniky na prevádzku zberného dvora (traktor, nakladače, kontajnery a pod.) <p>Proj. zámer 3.1.3: Výbudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho z Ratkovského Bystrého (tzv. obecné kompostovisko) - obstaranie potrebných zariadení na prevádzkovanie malej kompostárne (napr. traktor, kontajnery, hygienizačná stanica, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO a pod.)
<p>3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity</p>	<p>Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov</p> <ul style="list-style-type: none"> - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce

	<p>Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
<p>3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE</p>	<p>Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltaických elektrární na strechách obecných budov</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie <p>Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.) <p>Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy so zasadacou miestnosťou, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia <p>Proj. zámer 3.3.4: Zvýšenie energetickej efektívnosti bytovej budovy vo vlastníctve obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní
<p>3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozadržných opatrení</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia celého komplexu vzájomne prepojených aktivít zameraných na elimináciu prípadných povodní, zadržiavanie vody krajine, zvyšovanie biodiverzity a pod.

Zdroj: Obecný úrad Ratkovské Bystré, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2024, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2027 a 2030.

Formulár 5 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030	
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov							
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	1	2	
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb							
Výsledok	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	2	4	
Výsledok	Obstaraná komunálna technika	OcÚ	súbor techniky a zariadení	0	1	1	
Výsledok	Obstaraný územný plán	OcÚ	dokumentácia	0	0	1	
Opatrenie 1.3. - Rozvoj turistickej infraštruktúry							
Výsledok	Zriadená ubytovňa v obci	OcÚ	objekt	0	0	0	

Výsledok	Vybudované zariadenia turistickej infraštruktúry	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Zriadená pamätná izba	OcÚ	objekt	0	1	1
Dopad	Vyšší počet turistov v obci (o koľko)	OcÚ	%	0	100	300
Opatrenie 1.4. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výsledok	Zrekonštr. miestne komunikácie	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Zrekonštr. obecné mosty	OcÚ	počet	0	1	2
Výsledok	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná doplnková infraštruktúra pri cyklistických chodníkoch	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Opatrenie 1.5. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Rozšírená kapacita zdroja pitnej vody (vodojemu)	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Zrekonštr. rozvody verejnej vodovodnej siete	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná kanalizácia	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná ČOV	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	0	0	320
Výsledok	Zrekonštr. obecný rozhlas	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Lepšia dostupnosť mobilného signálu a internetu v obci	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 1.6. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	1	2
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	10	15	15
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	20	40
Opatrenie 2.2. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	1	2

Výsledok	Prijímatelia, ktorým je priamo v obci poskytovaná sociálna služba v zariadení pre seniorov	OcÚ	počet/deň	0	0	20
Výsledok	Osoby zamestnané v soc. podniku	OcÚ	počet	0	3	6
Opatrenie 2.3. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výsledok	Vybudované multifunkčné ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Vybudovaná oddychová zóna	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	5	6	7
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	1	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výsledok	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia na zberný dvor	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia pre malú kompostáreň	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	40	60	70
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výsledok	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltaické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Obnovená budova so zasadacou miestnosťou	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Zvýšená energetická efektívnosť obecnej bytovej budovy	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	30	60

Opatrenie 3.4. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výsledok	Zrealizované protipovodňové a vodozadržné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Ratkovské Bystré, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámernov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 6 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
<i>Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</i>	od 2024 priebežne	1,00	obec
<i>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</i>	od 2024 priebežne	0,50	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
<i>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejnú službu</i>	od 2024 priebežne	3,00	obec, firmy
<i>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</i>	od 2024 priebežne	0,50	obec
<i>Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov</i>	od 2024 priebežne	80,00	obec
<i>Proj. zámer 1.2.4: Obstaranie územného plánu obce</i>	2027-2030	25,00	obec
Opatrenie 1.3: Rozvoj turistickej infraštruktúry			
<i>Proj. zámer 1.3.1: Zriadenie ubytovne v obci</i>	2027-2030	200,00	obec
<i>Proj. zámer 1.3.2: Budovanie zariadení turistickej infraštruktúry (náučné chodníky, altánky, lavičky, rozhľadne a pod.)</i>	2025-2030	250,00	obec, partneri
<i>Proj. zámer 1.3.3: Zriadenie pamätnej izby</i>	2026-2027	20,00	obec

PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.4: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
<i>Proj. zámer 1.4.1: Modernizácia miestnych komunikácií a mostov</i>	2025-2030	200,00	obec
<i>Proj. zámer 1.4.2: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry</i>	2025-2028	400,00	obec, VÚC, partneri
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.5: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
<i>Proj. zámer 1.5.1: Rozšírenie vodojemu a rekonštrukcia rozvodov vodovodu</i>	2024-2030	140,00	obec
<i>Proj. zámer 1.5.2: Výstavba kanalizácie a ČOV</i>	2025-2030	1 200,00	obec
<i>Proj. zámer 1.5.3: Modernizácia obecného rozhlasu</i>	2027-2028	15,00	obec
<i>Proj. zámer 1.5.4: Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme skvalitnenia mobilného signálu a zlepšenia internetového pripojenia</i>	2025-2030	10,00	obec
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.6: Spolupráca s partnerskými obcami			
<i>Proj. zámer 1.6.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce</i>	od 2024 priebežne	5,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.1: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality			
<i>Proj. zámer 2.1.1: Rozšírenie kamerového systému</i>	2026-2027	8,00	obec
Opatrenie 2.2: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
<i>Proj. zámer 2.2.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP</i>	od 2024 priebežne	5,00	obec, UPSVaR
<i>Proj. zámer 2.2.2: Zriadenie zariadenia pre seniorov</i>	2028-2030	800,00	obec
<i>Proj. zámer 2.2.3: Zriadenie sociálneho podniku</i>	2026	30,00	obec
PRIORITA: KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNÝ ČAS			
Opatrenie 2.3: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
<i>Proj. zámer 2.3.1: Výstavba multifunkčného ihriska</i>	2025-2027	80,00	obec
<i>Proj. zámer 2.3.2: Vybudovanie oddychovej zóny</i>	2026-2027	12,00	obec
Opatrenie 2.4: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
<i>Proj. zámer 2.4.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies</i>	od 2024 priebežne	10,00	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			

Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít	2025-2027	10,00	obec, zberová spoločnosť
Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2026-2027	400,00	obec
Proj. zámer 3.1.3: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2025-2028	150,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	2024-2030	80,00	obec
Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	2025-2028	40,00	obec
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltaických elektrární na strechách obecných budov	2025-2028	60,00	obec
Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	2024-2030	40,00	obec
Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy so zasadacou miestnosťou, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2027-2028	120,00	obec
Proj. zámer 3.3.4: Zvýšenie energetickej efektívnosti bytovej budovy vo vlastníctve obce	2026-2028	150,00	obec
Opatrenie 3.4: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2024-2030	300,00	obec, štát

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zábery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zábery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 7 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2024-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2026	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2024-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHSR je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 8 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok							Spolu (tis. €)
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	2,10	108,80	865,70	533,60	690,50	243,80	105,50	2 550,00
Sociálna	1,80	20,00	83,00	44,00	100,00	514,80	189,40	953,00
Environmentálna	3,20	94,00	384,00	626,00	142,80	61,00	34,00	1 345,00
SPOLU (tis. €)	7,10	222,80	1 332,70	1 203,60	933,30	819,60	328,90	4 848,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 9 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	1,50		1,00		0,50	1,50		
Opatrenie 1.2	108,50	68,00	28,00		12,50	108,50		
Opatrenie 1.3	470,00	357,00	42,00		21,00	420,00	50,00	
Opatrenie 1.4	600,00	510,00	60,00		30,00	600,00		
Opatrenie 1.5	1 365,00	919,00	374,00		72,00	1 365,00		
Opatrenie 1.6	5,00			3,00	2,00	5,00		
Opatrenie 2.1	8,00		6,00		2,00	8,00		
Opatrenie 2.2	835,00	680,00	109,00		46,00	835,00		
Opatrenie 2.3	100,00	85,00	10,00		5,00	100,00		
Opatrenie 2.4	10,00			4,00	6,00	10,00		
Opatrenie 3.1	555,00		522,50		29,50	552,00	3,00	
Opatrenie 3.2	120,00	102,00	12,00		6,00	120,00		
Opatrenie 3.3	370,00	314,50	37,00		18,50	370,00		
Opatrenie 3.4	300,00	255,00	30,00		15,00	300,00		
SPOLU	4 848,00	3 290,50	1 231,50	7,00	266,00	4 795,00	53,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zámery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 10 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			a=b+e+f+g+h	b=c+d				
I. Hospodárska oblasť					2 550,00 €	2 500,00 €	646,00 €	1 854,00 €	50,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	0,50 €	0,50 €	0,50 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2024-2030	0,50 €	0,50 €	0,50 €					
	1.2.3 Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov		kvalitná starostlivosť o verejné priestory	2024-2030	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				

	1.2.4 Obstaranie územného plánu obce		kvalitné východiskové legislatívne podmienky pre rozvoj obce	2027-2030	25,00 €	25,00 €	25,00 €					
Opat. 1.3	1.3.1 Zriadenie ubytovne v obci	1212 - Ostatné ubytovacie zariadenia na krátkodobé pobyty	vyšší počet turistov v obci	2027-2030	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
	1.3.2 Budovanie zariadení turistickej infraštruktúry (náučné chodníky, altánky, lavičky, rozhľadne a pod.)	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2030	250,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €	50,00 €			
	1.3.3 Zriadenie pamätnej izby	1262 - Múzeá a knižnice	vyšší počet turistov v obci	2026-2027	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
Opat. 1.4	1.4.1 Modernizácia miestnych komunikácií a mostov	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť cestnej premávky	2025-2030	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
	1.4.2 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2028	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
Opat. 1.5	1.5.1 Rozšírenie vodojemu a rekonštrukcia rozvodov vodovodu	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	spoľahlivá dodávka pitnej vody	2024-2030	140,00 €	140,00 €	21,00 €	119,00 €				
	1.5.2 Výstavba kanalizácie a ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	novovo vybudovaná kanalizačná sieť v obci, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2030	1 200,00 €	1 200,00 €	400,00 €	800,00 €				

	1.5.3 Modernizácia obecného rozhlasu	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	kvalitný komunikačný kanál medzi samosprávou a obyvateľmi	2027-2028	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	1.5.4 Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme skvalitnenia mobilného signálu a zlepšenia internetového pripojenia	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	lepšia pripojiteľnosť obce na informačno-komunikačné technológie	2025-2030	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
Opat. 1.6	1.6.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		2 podporené partnerské projekty	2024-2030	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
II. Sociálna oblasť					953,00 €	953,00 €	188,00 €	765,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	5 nových kamier; vyššia bezpečnosť obyvateľov, lepšia ochrana majetku	2026-2027	8,00 €	8,00 €	8,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		2 zamestnané osoby	2024-2030	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	2.2.2 Zriadenie zariadenia pre seniorov	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	sociálne služby dostupné priamo v obci; vyššie príjmy obce	2028-2030	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
	2.2.3 Zriadenie sociálneho podniku		5 zamestnaných osôb	2026	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 Výstavba multifunkčného ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025-2027	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
	2.3.2 Vybudovanie oddychovej zóny	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2026-2027	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				

Opat. 2.4	2.4.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2024-2030	10,00 €	10,00 €	10,00 €						
III. Environmentálna oblasť					1 345,00 €	1 342,00 €	670,50 €	671,50 €	3,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2027	5,00 €	2,00 €	2,00 €		3,00 €				
	3.1.2 Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2026-2027	400,00 €	400,00 €	400,00 €						
	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov; nižší objem BRKO ukladaných na skládky odpadov	2025-2028	150,00 €	150,00 €	150,00 €						
Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2024-2030	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €					
	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2028	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €					
Opat. 3.3	3.3.1 Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2025-2028	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €					

	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2030	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				
	3.3.3 Komplexná obnova budovy so zasadacou miestnosťou, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1220 - Budovy pre administratívu	kvalitné priestory pre výkon samosprávnej pôsobnosti	2027-2028	120,00 €	120,00 €	18,00 €	102,00 €				
	3.3.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti bytovej budovy vo vlastníctve obce	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	vyššia efektívnosť prevádzky budovy	2026-2028	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
Opat. 3.4	3.4.1 Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2152 - Priehrady	žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní	2024-2030	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
Celkom					4 848,00 €	4 795,00 €	1 504,50 €	3 290,50 €	53,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: Obecný úrad Ratkovské Bystré, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektových zámerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zábery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zábery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zábery s oporou vo VZN obce, projektové zábery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zábery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zábery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zábery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zábery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zábery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zábery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 11 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zábery
1	Najvyššia	a) projektové zábery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zábery riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.2.4; 1.5.1; 1.5.2;
2	Vysoká	a) projektové zábery s oporou vo VZN obce b) projektové zábery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zábery MAS d) projektové zábery OOCR e) projektové zábery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zábery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.2.3; 1.3.2; 1.3.2; 1.4.1; 1.4.2; 1.5.4; 2.2.1; 2.2.3; 2.3.1; 2.3.2; 2.4.1; 3.1.1; 3.1.3; 3.2.1; 3.2.2; 3.3.1; 3.3.2; 3.3.3; 3.3.4; 3.4.1;
3	Stredná	projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.5.3; 1.6.1; 2.1.1; 3.1.2;
4	Nízka	projektové zábery v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 1.3.1; 2.2.2;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 12 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p>Názov dokumentu: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ratkovské Bystré na roky 2024-2030</p> <p>Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p>Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jeseň 2024.</p> <p>Riadiaci tím: riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou: verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p>Autor dokumentu: RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk</p> <p>Náklady na spracovanie: z rozpočtu obce.</p>
Prerokovanie	<p>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa: 12.12.2024.</p>
Schválenie	<p>Návrh na uznesenie zastupiteľstva: „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ratkovské Bystré na roky 2024-2030“.</p>

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

IUS BBSK 2022-2027 a PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja 2022-2030

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://envirozataze.enviroportal.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsc.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	MŽP	Ministerstvo životného prostredia
AZE	Alternatívne zdroje energie	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj	NPR	Národná prírodná rezervácia
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	OcÚ	Obecný úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
ha	Hektár	SPR	Strategicko-plánovací región
IBV	Individuálna bytová výstavba	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MAS	Miestna akčná skupina	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MRK	Marginalizované rómske komunity	VÚC	Vyšší územný celok
MSP	Malí a strední podnikatelia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Ratkovské Bystré - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Ratkovské Bystré voči susediacim obciam	4

Tabuľky

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	10
Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	14
Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	14
Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	15
Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	15
Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v obci	17
Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023	17
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2023)	19
Tabuľka 9: Počet domov podľa typu domu	19
Tabuľka 10: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	20
Tabuľka 11: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	20
Tabuľka 12: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	21
Tabuľka 13: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2024)	21
Tabuľka 14: Infraštruktúra kultúry a športu	22
Tabuľka 15: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	22
Tabuľka 16: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)	24

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Ratkovské Bystré.....	11
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023.....	12
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023	12
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023.....	13
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023	14
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	16
Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2023	17
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2023	18

Obrázky

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Ratkovské Bystré	25
Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	28
Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	28
Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Banskobystrického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	36

Formuláre

Formulár 1 (A8): STEEP analýza.....	30
Formulár 2 (A10): SWOT analýza.....	31
Formulár 3 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	39
Formulár 4 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí.....	41
Formulár 5 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR.....	47
Formulár 6 (R1): Akčný plán	52
Formulár 7 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	56
Formulár 8 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	58
Formulár 9 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	59
Formulár 10 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	60
Formulár 11 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov	65
Formulár 12 (Z1): Schválenie PHSR	66